

УДК: 378.147:799.31:355 (043.3); 799.3

Юрій Самсонов,кандидат технічних наук, доцент,
Національна академія Національної
гвардії України
<https://orcid.org/0000-0001-5973-7988>**Євген Гарбар,**кандидат педагогічних наук,
Національна академія Національної
гвардії України
<https://orcid.org/0000-0003-1661-2290>**Євген Безбородов,**Національна академія Національної
гвардії України
<https://orcid.org/0000-0003-3449-6086>**Володимир Толокнєєв,**Національна академія Національної
гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-0872-6338>**Артем Литовченко,**Національна академія Національної
гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-1441-9860>

DOI: 10.33099/2617-1775/2022-01/249-264

ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ КУРСАНТІВ ВВНЗ, ЯКІ СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ В ПРАКТИЧНІЙ СТРІЛЬБІ ДО ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто актуальну проблему удосконалення системи вогневої (стрілецької) підготовки майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України із використанням засобів суміжного тренінгу. Проектна діяльність у напрямі розроблення ефективних та високофункціональних програм формування готовності курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ), які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності є перспективним напрямом наукової розвідки. Це сприятиме раціональній побудові їхнього навчально-тренувального процесу, підвищенню показників змагальної діяльності та стійкому формуванню у них військово-прикладних навичок стрільби із різних зразків вогнепальної зброї. Не дивлячись на значну кількість робіт з окресленої наукової проблематики, питанням проектної діяльності у напрямі розроблення програм формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності – присвячено недостатньо досліджень, що потребує подальших наукових розвідок. Головною метою теоретичного дослідження є розроблення програми формування готовності курсантів Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ), які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності. В процесі проектної діяльності були використані наступні методи (на теоретичному рівні): аксіоматичні, історичні і логічні, ідеалізації, сходження від конкретного, формалізації тощо. Крім вище перелічених методів, членами науково-дослідної групи (НДГ) використано багаторічний досвід організації системи вогневої підготовки слухачів та курсантів вищих військових навчальних закладів інституцій СБОУ, а також досвід бойових дій. В результаті

дослідження нами розроблено «Програму формування готовності курсантів НАНГУ, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності». Розроблена експериментальна «Програма» складається із трьох основних етапів: підготовчого (розподілений на: теоретичний та практичний блоки), основного та констатувального. До участі в тренуваннях відповідно до вимог «Програми» рекомендується залучати курсантів ВВНЗ (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання), які пройшли базовий курс вогневої (стрілецької) підготовки. Запропонована членами НДГ експериментальна «Програма» розрахована на 6 місяців і рекомендується як засіб суміжного тренінгу в системі секційної роботи майбутніх офіцерів інституцій СБОУ. Очікується, що впровадження у систему секційної роботи курсантів ВВНЗ (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання) зазначеної вище експериментальної «Програми», сприятиме формуванню у них військово-прикладних навичок (професійних компетентностей), які необхідні для виконання завдань за призначенням із використанням стрілецької зброї у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему вогневої підготовки (освітній процес) курсантів НАНГУ. Напрями подальших досліджень передбачають апробацію розробленого нами проекту «Програми формування готовності курсантів НАНГУ, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності» в процесі секційної роботи майбутніх офіцерів Національної гвардії України.

Ключові слова: вогнева підготовка; готовність; змагальна діяльність; компетентності; курсанти; практична стрільба; проектна діяльність; програма; професійна освіта; система; спеціальна фізична підготовка.

Постановка проблеми. На сьогодні практична стрільба, як окремий вид спорту стрімко і динамічно розвивається в Україні та закордоном. Прикладний аспект практичної стрільби для майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України, які спеціалізуються у зазначеному вище виді спорту полягає у тому, що їхня змагальна діяльність є максимально наближеною до практичного застосування вогнепальної зброї у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності.

В Україні розвитком зазначеного вище виду спорту займається Національна федерація практичної стрільби України [1]. Варто зауважити, що на відміну від інших видів спорту, які передбачають використання спортсменами різних зразків стрілецької зброї, практична стрільба ґрунтується на концепції основних трьох складових: влучності, швидкості та напористості. Тобто у спортсмена, який спеціалізується в прикладній стрільбі повинні бути сформовані не лише прикладні навички ураження цілей (мішеней), але й навички швидкого та напористого (технічно та тактично вірного) виконання змагальних вправ, що для майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) в реаліях сьогодення є важливим практичним завданням.

У свою чергу, проектна діяльність у напрямі розроблення ефективних та високофункціональних програм формування готовності курсантів вищих військових навчальних закладів інституцій СБОУ, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності є перспективним напрямом наукової розвідки, що сприятиме раціональній побудові їхнього навчально-тренувального процесу, підвищенню показників змагальної діяльності та стійкому формуванню у них військово-прикладних навичок стрільби із різних зразків вогнепальної зброї.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи і дослідно-конструкторських робіт кафедри вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України, а також профільних кафедр вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання) відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (сумісний ініціативний проєкт «Практик», 2020-2022 р.р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій у напрямі формування готовності слухачів та курсантів вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання) інституцій СБОУ до професійної діяльності, дозволив визначити низку наукових праць учених: С. Горбачевського [2], С. Жембровського, Д. Погребняка, І. Белікова [3], В. Шемчука, О. Хацаюка, В. Соколовського, А. Ковтуненка, О. Корнієнка, Ю. Муштатова [4], О. Khatsaiuk, М. Medvid, В. Maksymchuk, О. Kurok, Р. Dziuba, V. Tyurina [5] та інших фахівців (О. Маркова, Я. Павлова, П. Червоного, Д. Швеця, В. Ягупова). Необхідно підкреслити, що наукові концепції, а також результати низки емпіричних досліджень проведених зазначених вище ученими і практиками допомогли нам у вирішенні завдань передбачених планом дослідження.

Цікавими за своїм змістом, а також сутнісними характеристиками (науковою новизною) є роботи: В. Федорова, А. Бальви, П. Пістряка [6], В. Волошина [7], О. Моргунова, О. Ярещенка, О. Хацаюка [8], С. Шворова, С. Горбачевського, М. Орди [9], Ю. Самсонова, Н. Партико, К. Дяченка, М. Курилова, Б. Кушнарьова, А. Хоменко [10] та інших учених і практиків (Н. Бхіндера, І. Вознесенського, В. Дворецького, С. Романчука, В. Стахневича) – у яких окреслені основні напрями формування прикладних навичок стрільби із різних зразків стрілецької зброї майбутніми офіцерами інституцій СБОУ.

Заслуговують уваги також напрацювання: А. Biggs, М. Cain, S. Mitroff, [11], D. Sadowska, J. Krzepota, A. Klusiewicz [12], Ю. Литвиненка [13], І. Виноградського, Р. Грибовського [14], О. Марков., Ю. Самсонов, С. Бородін, В. Шемчук, І. Атаманенко [15] та інших учених і практиків (Р. Аббасова, Н. Алексакоса, Д. Купера, О. Мілюкова, В. Федорова) – у яких зосереджено увагу на особливостях розроблення, а також апробації сучасних педагогічних моделей, технологій, програми тощо, які забезпечують організацію збалансованої системи багаторічної підготовки спортсменів (військовослужбовців, правоохоронців інституцій СБОУ), які спеціалізуються в практичній стрільбі.

Не дивлячись на значну кількість робіт з окресленої наукової проблематики, питанням проєктної діяльності у напрямі розроблення програм формування готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності – присвячено недостатньо досліджень, що потребує подальших наукових розвідок.

Мета дослідження – розроблення програми формування готовності курсантів Національної академії Національної гвардії України, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності.

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити наступні

завдання:

- провести аналіз науково-методичної та спеціальної літератури у напрямі формування готовності здобувачів вищої освіти вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання) інституцій СБОУ до професійної діяльності;

- здійснити аналіз спеціальної науково-методичної і довідкової літератури у напрямі формування прикладних навичок стрільби із різних зразків стрілецької зброї майбутніми офіцерами інституцій СБОУ;

- визначити ефективні педагогічні моделі, технології, програми тощо, які забезпечують організацію системи багаторічної підготовки спортсменів (військовослужбовців, правоохоронців інституцій СБОУ), які спеціалізуються в практичній стрільбі.

Методи дослідження (на теоретичному рівні): аксіоматичні, історичні і логічні, ідеалізації, сходження від конкретного, формалізації тощо. В процесі дослідно-аналітичної роботи використано багаторічний досвід організації системи вогневої підготовки слухачів та курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) інституцій СБОУ, а також досвід бойових дій.

Виклад основного матеріалу. Дослідження організовано упродовж двох етапів (грудень 2020 – січень 2022 р.р.). В процесі дослідно-аналітичної роботи упродовж 1 етапу (грудень 2020 – березень 2021 р.р.) членами науково-дослідної групи (НДГ) визначені мета та основні завдання дослідження.

У подальшому, керуючись планом дослідження (1 блок, 1 етапу) нами здійснено визначення сутності та структури готовності курсантів (здобувачів вищої освіти) ВВНЗ інституцій СБОУ, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності. Надалі (2 блок, 1 етапу), членами НДГ визначені критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності. В результаті моніторингу спеціалізованих Інтернет-джерел та аналізу науково-методичної (довідкової) літератури, а також відповідно до наявного рівня сформованості готовності майбутніх офіцерів досліджуваної категорії до змагальної діяльності (виконання завдань за призначенням, які передбачають використання табельної вогнепальної зброї) членами НДГ визначені наступні суперечності між:

6) потребою удосконалення системи вогневої (стрілецької) підготовки майбутніх офіцерів інституцій СБОУ та недостатнім рівнем комплексності, науковості, функціональності, матеріального забезпечення існуючої системи професійної освіти представників зазначеної вище категорії;

7) потребою формування військово-прикладних навичок (ключових компетентностей) стрільби із різних зразків стрілецької зброї та відсутністю ефективних та високофункціональних моделей, програм (технологій) тощо всебічної підготовки представників досліджуваної категорії у напрямі застосування стрілецької зброї (управління вогнем) у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності;

8) потребою впровадження засобів практичної стрільби (суміжного тренінгу) в систему вогневої, тактичної, а також спеціальної фізичної підготовки курсантів ВВНЗ (закладів вищої освіти зі специфічними умовами

навчання) інституцій СБОУ та відсутністю уніфікованих програм їхньої багаторічної підготовки (в системі факультативних занять, секційної роботи тощо) з різних дисциплін практичної стрільби.

У динаміці 2 етапу (липень 2021 – січень 2022 р.р.) відповідно до результатів моніторингу спеціалізованих Інтернет-ресурсів, а також аналізу науково-методичної (довідкової) літератури, беручи до уваги результати низки попередніх досліджень у обраному напрямі наукової розвідки [4-8, 12-14], членами НДГ розроблено проєкт програми формування готовності майбутніх офіцерів (на прикладі курсантів командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ)), які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності (табл. 1.)

**Програма формування готовності курсантів НАНГУ,
які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності**

Таблиця 1

№ п/п	Заняття №, зміст навчальних питань (навчально-тренувальних завдань)	Тривалість (хв/акад. год.)
1	2	3
I. Підготовчий етап		
1.1 Теоретичний блок		
1	<p>Заняття № 1. Основні положення Правил спортивних змагань з практичної стрільби. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні положення, умови та учасники змагань. 2. Види та учасники змагань, судді змагань та інші офіційні особи. 3. Дисципліна офіційних осіб змагань. Призначення офіційних осіб. 4. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з пістолета ПМ із використанням засобів мультимедійного тирю. 	90/1
2	<p>Заняття № 2. Основні положення Правил спортивних змагань з практичної стрільби. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні вимоги безпеки при користуванні зброєю під час змагань з практичної стрільби. 2. Проектування вправ. Види вправ. 3. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з пістолета Форт-12 із використанням засобів мультимедійного тирю. 	90/1
3	<p>Заняття 3. Загальні вимоги щодо дизайну вправ, безпечного розташування мішеней та організації спеціальних зон на змаганнях (під час навчально-тренувального процесу). Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні правила. Критерії побудови вправ. 2. Внесення змін у конструкцію вправи. Зони безпеки. 3. Зони приведення зброї до нормального бою, особливості перевірки прицільних пристроїв. Інші зони. 4. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з автомата АК-74 (різних модифікацій) із використанням засобів мультимедійного тирю. 	90/1
4	<p>Заняття 4. Інформація про вправи. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні правила. Особливості організації письмових брифінгів до вправ. 2. Обладнання стрільбища. 	90/1

Продовження табл. 1

1	2	3
	<p>3. Види мішеней (паперові, металеві та тверді, крихкі та синтетичні, мішені).</p> <p>4. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з автомата АК-47 (різних моди-фікацій) із використанням засобів мультимедійного тиру.</p>	
5	<p>Заняття 5. Інформація про вправи. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <p>1. Порядок внесення змін в обладнання, або поверхню вправи.</p> <p>2. Несправність обладнання вправи та інші форс-мажорні обставини.</p> <p>3. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з револьвера (різних модифікацій) із використанням засобів мультимедійного тиру.</p>	90/1
6	<p>Заняття 6. Вимоги до зброї та спорядження спортсмена. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <p>1. Вимоги до зброї спортсмена.</p> <p>2. Вимоги до спорядження (одягу) спортсмена.</p> <p>3. Особливості організації перевезення, перенесення та зберігання зброї.</p> <p>4. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з рушниць (різних типів) із використанням засобів мультимедійного тиру.</p>	90/1
7	<p>Заняття 7. Вимоги до зброї та спорядження спортсмена. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <p>1. Патрони (кульки для пневматичного пістолета) та супутнє спорядження.</p> <p>2. Хронограф та фактор потужності.</p> <p>3. Вимоги до патронів (набоїв) матчу (тренувань) та офіційного металюного газу.</p> <p>4. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з пневматичного пістолета (різних типів) із використанням засобів мультимедійного тиру.</p>	90/1
8	<p>Заняття 8. Загальна структура змагань та особливості організації системи багаторічної підготовки спортсменів. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <p>1. Загальні принципи та класи у змаганнях.</p> <p>2. Категорії (ранги) змагань. Види команд. Умови допуску до змагань та тренувань.</p> <p>3. Особливості розподілу учасників на групи та складання розкладу.</p> <p>4. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з пневматичної рушниць (різних типів) із використанням засобів мультимедійного тиру.</p>	90/1
9	<p>Заняття 9. Вимоги до стрілецьких вправ. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <p>1. Загальні положення готовності зброї.</p> <p>2. Вимоги до положення готовності спортсмена. Основні команди, які подаються на стрільбищі.</p> <p>3. Особливості заряджання, перезаряджання, або розряджання під час відпрацювання тренувальних (змагальних) вправ.</p> <p>4. Розвиток та удосконалення техніки стрільби з карабіна (різних типів) із використанням засобів мультимедійного тиру.</p>	90/1
10	<p>Заняття 10. Вимоги до стрілецьких вправ. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <p>1. Тактичне пересування.</p> <p>2. Порядок сприяння, або втручання в дії спортсмена під час виконання вправи.</p> <p>3. Прицілювання та ознайомлення із вправою.</p> <p>4. Тренування техніки та тактики пересування стрільця озброєного пістолетом ПМ. Практичне відпрацювання техніки ураження рухомих мішеней.</p>	90/1

Продовження табл. 1

1	2	3
11	<p>Заняття 11. Підбиття підсумків (підрахунок очок). Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні положення. Методологія підрахунку результатів. Нічийний результат. 2. Підрахунок очок та штрафів. Рахункова політика. Протести, аудит результатів. Зразки залікових відомостей. 3. Відповідальність за підрахунок результатів змагань. 4. Тренування техніки та тактики пересування стрільця озброєного пістолетом Форт-12. Практичне відпрацювання техніки ураження рухомих мішеней. 	90/1
12	<p>Заняття 12. Підбиття підсумків (підрахунок очок). Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості підрахунку очок на зникаючих мішенях. 2. Офіційний (заліковий) час. 3. Програми (науковий інструментарій) для підрахунку очок. 4. Тренування техніки та тактики пересування стрільця озброєного автоматом АК-74 (різних модифікацій). Практичне відпрацювання техніки ураження рухомих мішеней. 	90/1
13	<p>Заняття 13. Види штрафів (процедура дискваліфікації). Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процедурні штрафи. 2. Процедура дискваліфікації спортсмена. 3. Склад арбітражного комітету. 4. Тренування техніки та тактики пересування стрільця озброєного пістолетом автоматом АК-47 (різних модифікацій). Практичне відпрацювання техніки ураження рухомих мішеней. 	90/1
14	<p>Заняття 14. Порядок організації змагань зі стрілецького багатоборства. Удосконалення техніки стрільби із різних зразків зброї.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні положення та структурні компоненти змагань зі стрілецького багатоборства. 2. Підрахунок очок. 3. Тренування техніки та тактики пересування стрільця озброєного пістолетом рушницею (різних модифікацій). Практичне відпрацювання техніки ураження рухомих мішеней. 	90/1
1.2 Практичний блок		
15	<p>Заняття 15. Фізична підготовка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток та удосконалення сили та силової витривалості. 2. Розвиток та удосконалення швидкості і витривалості. 3. Комплексне силове тренування. 	90/1
16	<p>Заняття 16. Фізична підготовка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування навичок самострахування. Розвиток та удосконалення координаційних здібностей. 2. Розтягнення. 3. Комплексне силове тренування. 	90/1

Продовження табл. 1

1	2	3
17	Заняття 17. Фізична підготовка. 1. Розвиток основних фізичних якостей: сили, швидкості, витривалості. 2. Формування військово-прикладних навичок подолання штучних та природних перешкод. 3. Комплексне силове тренування.	90/1
18	Заняття 18. Фізична підготовка. 1. Розвиток швидкості та вестибулярної стійкості. 2. Розвиток та удосконалення сили, силової витривалості (статодинамічної стійкості). 3. Комплексне силове тренування.	90/1
19	Заняття 19. Спеціальна фізична підготовка. 1. Вивчення основних положень «бойових стійок» зі зброєю. 2. Вивчення та тренування техніки пересування різними способами зі зброєю та в екіпіровці. 3. Комплексне силове тренування.	90/1
20	Заняття 20. Спеціальна фізична підготовка. 1. Вивчення та тренування елементів самострахування зі зброєю. 2. Вивчення та тренування акробатичних вправ (оберт вперед, назад) зі зброєю та в екіпіровці. 3. Комплексне силове тренування.	90/1
21	Заняття 21. Спеціальна фізична підготовка. 1. Вивчення та тренування елементів самострахування при падінні вперед, назад (в сторони) зі зброєю. 2. Вивчення та тренування акробатичних вправ (оберти: через праве, ліве плече; через правий, лівий бік) зі зброєю та в екіпіровці. Удосконалення техніки метання гранат на влучність із різних положень. 3. Комплексне силове тренування.	90/1
22	Заняття 22. Спеціальна фізична підготовка. 1. Вивчення та тренування техніки подолання окремих штучних та природних перешкод зі зброєю та в екіпіровці. 2. Функціональне тренування зі зброєю та в екіпіровці. 3. Вивчення та тренування окремих зв'язок та комбінацій застосування заходів фізичного впливу (прийомів службово-прикладного рукопашного бою) із використанням зброї.	90/1
23	Заняття 23. Спеціальна фізична підготовка. 1. Вивчення та тренування техніки метання гранат на дальність. 2. Тренування акробатичних вправ із АК-74. 3. Подолання окремих елементів штучних та природних перешкод.	90/1
24	Заняття 24. Спеціальна фізична підготовка. 1. Залікова стрільба з ПМ, АК-74 із використанням засобів мультимедійних тирів. 2. Вивчення та тренування техніки метання гранат на влучність. 3. Воєнізовані естафети у екіпіровці та зі штатним озброєнням.	90/1
Всього за підготовчий етап (акад. год):		48

Продовження табл. 1

1	2	3
II. Основний етап		
25	<p>Заняття 25. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням пістолетів різних типів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ пістолетів (відкритого, стандартного та класичного типів). 2. Вивчення та тренування техніки (тактики) пересування із пістолетом (різних типів). 3. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із пістолетом (різних типів). 	90/1
26	<p>Заняття 26. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням пістолетів різних типів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ пістолетів (типів: серійного та револьверу). 2. Вивчення та тренування техніки і тактики пересування із пістолетом (різних типів). 3. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із пістолетом різних типів. 	90/1
27	<p>Заняття 27. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням рушниць різних типів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ рушниць (відкритого, модифікованого та стандартного типів). 2. Вивчення та тренування техніки пересування із рушницею (різних типів). 3. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із рушницею (різних типів). 	90/1
28	<p>Заняття 28. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням рушниць різних типів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ рушниць (стандартного ручного перезаряджання типу). 2. Вивчення та тренування техніки пересування із рушницею (різних типів). 3. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із рушницею (різних типів). 	90/1
29	<p>Заняття 29. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням карабінів різних типів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ карабінів (стандартного ручного перезаряджання та напівавтоматичного стандартного типів). 2. Вивчення та тренування техніки (тактики) пересування із карабінами (різних типів). 3. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із карабінами (різних типів). 	90/1

Продовження табл. 1

1	2	3
30	<p>Заняття 30. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням карабінів різних типів.</p> <p>1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ карабінів (відкритого напівавтоматичного та ручного перезаряджання відкритого типів).</p> <p>2. Вивчення та тренування техніки і тактики пересування із карабінами (різних типів).</p> <p>3. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із карабінами (різних типів). Стрілецькі тренування із використанням засобів мультимедійного тиру.</p>	90/1
31	<p>Заняття 31. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням автомату АК-74 (та його модифікацій).</p> <p>1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ автомата АК-74 (та його модифікацій). Вивчення та тренування техніки і тактики пересування із АК-74 (різних модифікацій).</p> <p>2. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із автоматом АК-74 (різних модифікацій).</p>	90/1
32	<p>Заняття 32. Особливості підготовки спортсменів до змагань зі стрілецького багатоборства із використанням автомату АК-47.</p> <p>1. Вивчення призначення, будова, основні ТТХ автомату АК-47 (та його модифікацій).</p> <p>2. Вивчення та тренування техніки (тактики) пересування із автоматом АК-47 (різних модифікацій).</p> <p>3. Вивчення та відпрацювання навчальних вправ із автоматом АК-47 (різних модифікацій).</p>	90/1
Всього за основний етап (акад. год):		16
III. Константувальний етап		
33.	<p>Заняття 33. Удосконалення техніки та тактики стрільби з пістолетів різних типів.</p> <p>1. Удосконалення техніки і тактики пересування із пістолетом (різних типів).</p> <p>2. Відпрацювання навчальних вправ із пістолетом (різних типів).</p>	90/1
34.	<p>Заняття 34. Удосконалення техніки та тактики стрільби з пістолетів різних типів.</p> <p>1. Удосконалення техніки і тактики пересування із пістолетом (різних типів).</p> <p>2. Виконання контрольних вправ із пістолета (різних типів).</p>	90/1
35.	<p>Заняття 35. Удосконалення техніки та тактики стрільби з рушниць різних типів.</p> <p>1. Удосконалення техніки і тактики пересування із рушницею (різних типів).</p> <p>2. Відпрацювання навчальних вправ із рушниці (різних типів).</p>	90/1
36.	<p>Заняття 36. Удосконалення техніки та тактики стрільби з рушниць різних типів.</p> <p>1. Удосконалення техніки і тактики пересування із рушницями (різних типів).</p> <p>2. Виконання контрольних вправ із рушниці (різних типів).</p>	90/1

Закінчення табл. 1

1	2	3
37.	Заняття 37. Удосконалення техніки та тактики стрільби з АК-74 різних модифікацій. 1. Удосконалення техніки і тактики пересування із автоматом АК-74 (різних модифікацій). 2. Відпрацювання навчальних вправ із автомата АК-74 (різних модифікацій).	90/1
38.	Заняття 38. Удосконалення техніки та тактики стрільби з автомата АК-74 різних модифікацій. 1. Удосконалення техніки і тактики пересування із автоматом АК-74 (різних модифікацій). 2. Виконання контрольних вправ із автомата АК-74 (різних модифікацій).	90/1
39.	Заняття 39. Удосконалення техніки та тактики стрільби з АК-47 різних модифікацій. 1. Удосконалення техніки і тактики пересування із автоматом АК-47 (різних модифікацій). 2. Відпрацювання навчальних вправ із автомата АК-47 (різних модифікацій).	90/1
40.	Заняття 40. Удосконалення техніки та тактики стрільби з автомата АК-47 різних модифікацій. 1. Удосконалення техніки і тактики пересування із автоматом АК-47 (різних модифікацій). 2. Виконання контрольних вправ із автомата АК-47 (різних модифікацій).	90/1
Всього за константувальний етап (акад. год):		16
Всього за всі етапи (акад. год):		80

Нами очікується, що впровадження у систему секційної роботи курсантів ВВНЗ (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання) зазначеної вище експериментальної «Програми» (табл. 1), сприятиме формуванню у них військово-прикладних навичок (професійних компетентностей), які необхідні для виконання завдань за призначенням із використанням стрілецької зброї у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В результаті дослідження членами науково-дослідної групи розроблено програму формування готовності курсантів НАНГУ, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності. Розроблена нами програма складається із трьох основних етапів: підготовчого (розподілений на: теоретичний та практичний блоки), основного та констатувального. До участі в тренуваннях відповідно до вимог «Програми» рекомендується залучати курсантів ВВНЗ (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання), які пройшли базовий курс вогневої (стрілецької) підготовки.

Запропонована членами науково-дослідної групи експериментальна «Програма» розрахована на 6 місяців і рекомендується як засіб суміжного тренінгу в системі секційної роботи майбутніх офіцерів інституцій СБОУ. Під час проектної діяльності нами використовувалися діючі «Правила спортивних

змагань з практичної стрільби» (<https://practical-shooting.org.ua/ipsc-rules/>).

Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему вогневої підготовки (освітній процес) курсантів НАНГУ. Напрями подальших досліджень передбачають апробацію розробленого нами проєкту «Програми формування готовності курсантів НАНГУ, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності» в процесі секційної роботи майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Членами науково-дослідної групи планується розробити відповідний алгоритм проходження зазначеної вище експериментальної «Програми».

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна федерація практичної стрільби України. – Режим доступу: <https://practical-shooting.org.ua/about-us/>.
2. Горбачевський С. Інформаційна система оцінки професійних компетентностей офіцерів-випускників вищих військових навчальних закладів тактичного рівня / С. Горбачевський. – Київ : Військова освіта, 2020. № 2 (42). – С. 120-128.
3. Жембровський С. Використання технологій дистанційного навчання в процесі проведення занять з фізичної підготовки / С. Жембровський, Д. Погребняк, І. Беліков. – Київ : Військова освіта, 2021. № 2 (44). – С. 68-81.
4. Шемчук В. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів до дій в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки / В. Шемчук, О. Хацаюк, В. Соколовський, А. Ковтуненко, О. Корнієнко, Ю. Муштатов. – Київ : Військова освіта, 2021. № 1 (43). – С. 360-381.
5. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431>.
6. Федоров В. В. Вогнева підготовка : навч. посіб. / В. В. Федоров, А. Ф. Бальва, П. В. Пістряк. – Харків : ХНУВС, 2018. – 324 с.
7. Волошин В. Д. Формування умінь застосування спеціальних засобів і зброї майбутніми офіцерами-прикордонниками у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Волошин Володимир Дмитрович. – Хмельницький, 2018. – 217 с.
8. Моргунов О. А. Удосконалення прикладних навичок практичної стрільби в системі професійної освіти Національної поліції України / О. А. Моргунов, О. А. Ярещенко, О. В. Хацаюк – Харків : Честь і закон, 2016. № 1. – С. 49-56.
9. Шворов С. Методичні засади організації інтенсивної підготовки бойових обслуг КП у навчально-тренувальних центрах повітряних сил / С. Шворов, С. Горбачевський, М. Орда. – Київ : Військова освіта, 2020. № 1 (41). – С. 310-317.
10. Самсонов Ю. Результати дослідно-експериментальної перевірки педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів до бойового застосування ПТРК «ФАГОТ» із використанням засобів СФП / Ю. Самсонов, Н. Партико, К. Дяченко, М. Курилов, Б. Кушнар'юв, А. Хоменко. – Київ : Військова освіта, 2021. № 2 (44). – С. 231-247.
11. Biggs, A. T., Cain, M. S., & Mitroff, S. R. (2015). Cognitive training can reduce civilian casualties in a simulated shooting environment. *Psychological Science*, 26, 1164 – 1176.
12. Sadowska D., Krzepota J. & Klusiewicz A. (2019). Postural balance and rifle stability in a standing shooting position after specific physical effort in biathletes, *Journal of Sports Sciences*, 37:16, 1892-1898, DOI: [10.1080/02640-41-4.2019.1603136](https://doi.org/10.1080/02640-41-4.2019.1603136).
13. Литвиненко Ю. В. Регуляція пози кваліфікованих спортсменів у різних умовах статодинамічної стійкості тіла : дис. ... докт. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.01 / Литвиненко Юрій Вікторович. – Київ, 2019. – 498 с.

14. Виноградський І. Теорія і методика стрільби стендової : навч. посіб. / І. Виноградський, Р. Грибовський. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 84 с.
15. Марков О.В. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів різних інституцій сектору безпеки і оборони України в системі вогневої підготовки із використанням сучасних технічних засобів навчання / О.В. Марков, Ю.В. Самсонов, С.В. Бородін, В.А. Шемчук, І.О. Атаманенко. Одеса : Інноваційна педагогіка, 2021. Вип. 32, Т. 2. – С. 194 – 198.

REFERENCES

1. Natsionalna federatsiia praktychnoi strilby Ukrainy [National Federation of Practical Shooting of Ukraine]. – Rezhim dostupu: <https://practical-shooting.org.ua/about-us/>.
2. Horbachevskiy S. (2020). Informatsiina systema otsinky profesiinykh kompetentnostei ofitseriv-vypusknikov vyshchikh viiskovykh navchalnykh zakladiv taktychnoho rivnia [Information system for assessment of professional competencies of officers-graduates of higher military educational institutions of tactical level]. *Viiskova osvita*, Vup. 2 (42), 120-128.
3. Zhembrovskiy S., Pohrebniak D., Bielikov I. (2021). Vykorystannia tekhnolohii dystantsiinoho navchannia v protsesi provedennia zaniat z fizychnoi pidhotovky [The use of distance learning technologies in the process of conducting physical training classes]. *Viiskova osvita*, Vup. 2 (44), 68-81.
4. Shemchuk, V., Khatsaiuk, O., Sokolovsky, V., Kovtunencko, A., Kornienko, O., Mushtatov, Yu. (2021). Formuvannia profesiinykh kompetentnostei maibutnykh ofitseriv do dii v umovakh radiatsiinoi, khimichnoi ta biolohichnoi nebezpeky [Formation of professional competencies of future officers to act in conditions of radiation, chemical and biological danger]. *Viiskova osvita*, Vup. 1 (43), 360-381.
5. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431>.
6. Fedorov, V. V., Balva, A. F., Pistriak, P. V. (2018). Vohneva pidhotovka [Fire (shooting) training]. *Tutorial*, 324.
7. Voloshyn, V. D. (2018). Formuvannia umin zastosuvannia spetsialnykh zasobiv i zbroi maibutnimy ofitseramy-prykordonnykamy u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of skills of use of special means and the weapon by future officers-frontier guards in the course of professional preparation]. (Abstract of PhD thesis), Khmelnytsky.
8. Morhunov, O. A., Yareschenko, O. A., Khatsaiuk, O. V. (2016). Udoskonalennia prykladnykh navychok praktychnoi strilby v systemi profesiinoi osvity Natsionalnoi politsii Ukrainy [Improving applied skills of practical shooting in the system of vocational education of the National Police of Ukraine]. *Chest i zakon*, № 1, 49-56.
9. Shvorov, S., Horbachevskiy, S., Orda, M. (2020). Metodychni zasady orhanizatsii intensyvnoi pidhotovky boiovykh obsluh KP u navchalno-trenavalnykh tsentrah povitrianykh syl [Methodical bases of the organization of intensive preparation of combat services of KP in the educational and training centers of air forces]. *Viiskova osvita*, Vup. 1 (41), 310-317.
10. Samsonov, Yu., Partyko, N., Diachenko, K., Kurylov, M., Kushnarov, B., Khomenko, A. (2021). Rezultaty doslidno-eksperymentalnoi perevirky pedahohichnykh umov formuvannia hotovnosti maibutnykh ofitseriv do boiovoho zastosuvannia PTRK «FAHOT» iz vykorystanniam zasobiv SFP [The results of experimental testing of pedagogical conditions for the formation of readiness of future officers for combat use of anti-tank missile system "FAGOT" with the use of special physical training]. *Viiskova osvita*, Vup. 2 (44), 231-247.
11. Biggs, A. T., Cain, M. S., & Mitroff, S. R. (2015). Cognitive training can reduce civilian casualties in a simulated shooting environment. *Psychological Science*, 26, 1164 – 1176.

12. Sadowska D., Krzepota J. & Klusiewicz A. (2019). Postural balance and rifle stability in a standing shooting position after specific physical effort in biathletes, *Journal of Sports Sciences*, 37:16, 1892-1898, DOI: [10.1080/02640-41-4.2019.1603136](https://doi.org/10.1080/02640-41-4.2019.1603136).

13. Lytvynenko, Yu. V. (2019). *Rehuliatsiia pozy kvalifikovanykh sportsmeniv u riznykh umovakh statodynamichnoi stiikosti tila* [Posture regulation of qualified athletes in different conditions of statodynamic stability of the body]. (Abstract of PhD thesis), Lviv.

14. Vynohradskyi, I., Hrybovskyi R. (2020). *Teoriia i metodyka strilby stendovoi* [Theory and methods of bench shooting]. Tutorial, 84.

15. Markov, O. V. *Formuvannia profesiinykh kompetentnosti maibutnikh ofitseriv riznykh instytutsii sektoru bezpeky i oborony Ukrainy v systemi vohnevoi pidhotovky iz vykorystanniam suchasnykh tekhnichnykh zasobiv navchannia* / [O. V. Markov, Yu. V. Samsonov, S. V. Borodin, V. A. Shemchuk, I. O. Atamanenko. Odesa : Innovatsiina pedahohika, 2021. Vup. 32, T. 2. – S. 194 – 198.](#)

РЕЗЮМЕ

Юрий Самсонов,

кандидат технических наук, доцент
Национальная академия Национальной
гвардии Украины

Евгений Гарбар,

кандидат педагогических наук
Национальная академия Национальной
гвардии Украины

Евгений Безбородов,

Национальная академия Национальной
гвардии Украины

Владимир Толокнеев,

Национальная академия Национальной
гвардии Украины

Артем Литовченко,

Национальная академия Национальной
гвардии Украины

Программа формирования готовности курсантов ВВУЗ, специализирующихся в практической стрельбе к соревновательной деятельности

Рассмотрена актуальная проблема усовершенствования системы огневой (стрелковой) подготовки будущих офицеров институций сектора безопасности и обороны Украины с использованием средств смежного тренинга. Проектная деятельность в направлении разработки эффективных и высоко функциональных программ формирования готовности курсантов высших военных учебных заведений (ВВУЗ) институций сектора безопасности и обороны Украины (СБОУ), специализирующихся в практической стрельбе к соревновательной деятельности, является перспективным направлением научной разведки. В свою очередь, это будет способствовать рациональному построению их учебно-тренировочного процесса, повышению показателей соревновательной деятельности и устойчивому формированию военно-прикладных навыков стрельбы из разных образцов огнестрельного оружия. Несмотря на значительное количество работ по обозначенной научной проблематике, вопросам проектной деятельности в направлении разработки программ формирования готовности будущих офицеров институций СБОУ, специализирующихся в практической стрельбе к соревновательной деятельности – посвящено недостаточно исследований, которые требуют дальнейших научных изысканий. Главной целью теоретического исследования есть разработка программы формирования готовности курсантов Национальной академии Национальной гвардии Украины (НАНГУ),

спеціалізуються в практичній стрільбі к соревновательной діяльності. В процесі проектної діяльності були використані наступні методи (на теоретичному рівні): аксіоматическіе, історическіе і логіческіе, ідеалізації, востхожденія от конкретного, формалізації і т.д. Крім вищеперечисленних методів, членами научно-ісследователеской групи (НИГ) іспользован многолетній опыт організації системи огневой підготовки слухателів і курсантов вищих воєнних учебних заведеній інституцій СБОУ, а також опыт боевих дійствій. В результаті ісследования нами розробтана «Програма формірования готовності курсантов НАНГУ, спеціалізуються в практичній стрільбі к соревновательной діяльності». Розробтанная експериментальная «Програма» состоїт из трех основних етапов: підготовителесного (распределен на теоретический і практический блоки), основного і констатующесого. К участію в треніровках в соответствии с требованиями «Программы» рекомендується привлекать курсантов ВВУЗ (заведеній вищесого образования со специфическими условиями обучения), которые прошли базовый курс огневой підготовки. Предлагаемая членами НИГ експериментальная «Програма» рассчитана на 6 месяцев і рекомендується как средство смежного тренінга в системе секціонной работы будущих офіцеров інституцій СБОУ. Ожидается, что внедрение в систему секціонной работы курсантов ВВУЗ (заведеній вищесого образования со специфическими условиями обучения) указанной выше експериментальной «Программы», будет способствовать формірованию у них воєнно-прикладных навыков (профессиональных компетентностей), необходимых для выполнения задач по назначению с использованием стрелкового оружия в разных условиях служебно-боевой (оперативной) діяльності. Результаты теоретического ісследования внедрены в систему огневой підготовки (образователесный процесс) курсантов НАНГУ. Направления дальнейших ісследований предусматривают апробацию розробтанного нами проекта «Программы формірования готовності курсантов НАНГУ, спеціалізуються в практичній стрільбі к соревновательной діяльності» в процесі секціонной работы будущих офіцеров Национальной гвардії України.

Ключевые слова: огневая підготовка; готовність; соревновательная діяльність; компетентності; курсанти; практическая стрільба; проектная діяльність; програма; профессиональное образование; система; специальная физическая підготовка.

SUMMARY

Yuri Samsonov,
Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor,
National Academy of the National
Guard of Ukraine

Eugene Garbar,
Candidate of pedagogical sciences,
National Academy of the National
Guard of Ukraine

Eugene Bezborodov,
National Academy of the National
Guard of Ukraine

Volodymyr Tolokneev,
National Academy of the National
Guard of Ukraine

Artem Litovchenko,
National Academy of the National
Guard of Ukraine

The program of formation of readiness of cadets of higher military educational institutions specializing in practical shooting for competitive activity

Introduction. The topical problem of improving the system of fire (shooting) training of future officers of institutions of the security and defense sector of Ukraine with the use of related training is considered. Project activities in the direction of developing effective and highly functional readiness programs for cadets of higher military educational institutions (HMEI) of security and defense institutions of Ukraine (SDIU), which specialize in practical shooting for competitive activities is a promising area of scientific research. This will contribute to the rational construction of their educational and training process, increase the performance of competitive activities and the sustainable formation of their military-applied skills of shooting from different types of firearms. Despite the significant amount of work on the outlined scientific issues, the issue of project activities in the direction of developing training programs for future officers of SDIU institutions specializing in practical shooting for competitive activities – is insufficient research that requires further research.

Purpose. The purpose of the research is to development of a program for the formation of readiness of cadets of the National Academy of the National Guard of Ukraine, who specialize in practical shooting for competitive activities.

Methods. Research methods (at the theoretical level): axiomatic, historical and logical, idealization, ascent from the concrete, formalization, etc. In the process of research and analytical work used many years of experience in organizing a system of fire training of cadets of higher military educational institutions of the security and defense sector of Ukraine, as well as experience of combat operations.

Results. As a result of the research, the members of the research group developed a program for the formation of readiness of cadets of the National Academy of the National Guard of Ukraine, who specialize in practical shooting for competitive activities. The program developed by us consists of three main stages: preparatory (divided into: theoretical and practical blocks), basic and ascertaining. It is recommended to involve cadets of higher military educational institutions (institutions of higher education with specific training conditions) who have passed the basic course of fire (shooting) training to participate in trainings in accordance with the requirements of the "Program".

Originality. The results of the theoretical research are introduced into the system of fire training (educational process) of cadets of the National Academy of the National Guard of Ukraine. Areas of further research include approbation of our project "Programs for the readiness of cadets of the National Academy of the National Guard of Ukraine who specialize in practical shooting for competitive activities" in the process of sectional work of future officers of the National Guard of Ukraine. Members of the research group plan to develop an appropriate algorithm for the above experimental "Program".

Conclusion. Thus, the tasks set before us are fulfilled, and the main goal of the research is achieved. The experimental "Program" proposed by the members of the research group is designed for 6 months and is recommended as a means of related training in the system of sectional work of future officers of the SDIU institutions. During the project activity we used the current "Rules of sports competitions in practical shooting" (<https://practical-shooting.org.ua/ipsc-rules/>).

Key words: shooting training; readiness; competitive activity; competencies; cadets; practical shooting; project activity; program; vocational education; system; special physical training.